

opusdei.org

Svätý Pius X., orodovník Opus Dei

Sviatok svätého Pia X. sa slávi 21. augusta. Svätý Josemaría mu zveril vzťahy Diela so Svätou stolicou. Príbeh je opísaný v knihe „Orodovníci Opus Dei“ od Miguela De Salis Amarala. Ponúkame tu epigram „Zbožnosť svätého Josemaríu Escrivá k svätému Piovi X. a jeho vymenovanie za orodovníka Opus Dei“.

17.08.2024

Naším cieľom v tomto článku je opísať okolnosti, za ktorých svätý Josemaría vymenoval svätého Pia X. za orodovníka pre vzťahy Opus Dei so Svätou stolicou. Na rozdiel od ostatných štyroch orodovníkov je pápež Pius X. veľmi nedávnou postavou, blahorečený bol niekoľko rokov po tom, ako sa svätý Josemaría presťahoval do Ríma.

Aby sme pochopili kontext, v ktorom sa uskutočnilo jeho vymenovanie za orodovníka Opus Dei, pozrieme sa najprv na zbožnosť svätého Josemaríu k tomuto svätcovi, náklonnosť, ktorá je súčasťou existujúcej zbožnosti v Španielsku k tomuto pápežovi a v širšom zmysle v dejinách zbožnosti celej Cirkvi po jeho smrti.

Z tohto dôvodu naša práca začne všeobecným opisom zbožnosti k svätému Piovi X. v Cirkvi, najmä v španielskej Cirkvi. To pomôže

rámcovať a interpretovať momenty, pre ktoré existujú dôkazy o zbožnosti zakladateľa Opus Dei k tomuto svätcovi, ktoré tvoria druhú časť našej štúdie. To umožní lepšie pochopiť historický moment, v ktorom sa svätý Josemaría rozhodol vymenovať ho za orodovníka Opus Dei. Nakoniec sa pozrieme na niektoré aspekty tejto zbožnosti po jeho vymenovaní. (...)

Zbožnosť svätého Josemaría Escrivá k svätému Piovi X. a jeho vymenovanie za orodovníka Opus Dei

V jeho detstve sa odohrali dve udalosti, ktoré stoja za zmienku a ktoré sú súčasťou témy, o ktorej sme hovorili. Prvá súvisí s cenou za dobré správanie v detstve, ktorú malý Josemaría Escrivá dostal 4. októbra 1908: cena pochádzala zo súťaže, ktorá sa konala pri príležitosti 50.

výročia kňazskej vysviacky Pia X. a ktorej cieľom bolo odmeniť najlepšie vychované deti v diecéze Barbastro, kde vtedy žil s rodičmi. Isidro Badía y Sarradell bol prítomný na slávnostnom odovzdávaní cien a na záver bol Svätému Otcovi v mene celej diecézy zaslaný telegram, v ktorom mu všetci jej členovia vyjadrili synovskú lásku. To vyvolalo odpoveď, tiež vo forme telegramu, od kardinála štátneho sekretára Rafaela Merryho del Val. Ďalšou dôležitou udalosťou toho obdobia bol dekrét z roku 1910, ktorým pápež povolil udeľovať prvé sväté prijímanie deťom od siedmich rokov, a preto mohol svätý Josemaría krátko nato, 23. apríla 1912, pristúpiť k svojmu. Tento dátum sa mu navždy vryl do pamäti a počas svojho života sa na tento dekrét Pia X. mnohokrát s vďakou a úctou odvolával.

Pri našom výskume sme nenašli žiadny právny dokument, v ktorom

by zakladateľ Opus Dei zaznamenal, že vymenoval svätého Pia X. za orodovníka Opus Dei. Aby sme určili dátum tejto udalosti, siahli sme po rôznych zdrojoch, ako sú svedectvá zozbierané počas procesu blahorečenia a kanonizácie svätého Josemaría Escrivá, denníky z rímskych pobytov zakladateľa Opus Dei a podľa možnosti aj poznámky alebo odkazy samotného zakladateľa. Z týchto konzultácií vyplýva, že rozhodnutie vymenovať svätého Pia X. za orodovníka Diela nie je ojedinelou udalosťou. Údaje, ktoré sme zhromaždili, ukazujú, že ho možno najlepšie vysvetliť v kontexte zbožnosti svätého Josemaríu Escrivá k svätému Piovi X., ktorá sa časom rozširovala a prehlbovala až do konca jeho života. V nasledujúcom texte uvedieme v chronologickom poradí prvky, ktoré sme zistili.

Prvý záznam, ktorý máme k dispozícii a v ktorom vyjadruje svoje

presvedčenie o svätosti Pia X., sa nachádza v kázni svätého Josemaríu Escrivá v máji 1937, keď bol počas španielskej občianskej vojny uväznený na honduraskom konzuláte. Pri tejto príležitosti zakladateľ Opus Dei spojil heslo pontifikátu *instaurare omnia in Christo* s poslaním priviesť stvorenie späť ku Kristovi podľa svetla, ktoré dostal 7. augusta 1931: *Et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum*. Z toho istého roku 1937 máme ešte jednu zmienku o Piovi X.; krátku anekdotu, ktorá sa odohrala v Lurdoch po slávení svätej Omše vo svätyni, teda v jednej z posledných etáp prechodu cez Pyreneje. Umiestňujeme ju teda do prvých decembrových dní toho roku. Pri odchode z krypty Ružencovej baziliky sa svätý Josemaría ocitol pred veľmi krásnou sochou Pia X. a tam obnovil svoju lásku a vernosť pápežovi. „S akým hlbokým

uspokojením som mu pobožkal ruku,“ napísal.

Po španielskej občianskej vojne nachádzame svedectvo očitého svedka: „Jedného dňa na jar alebo v lete 1940 nám Otec hovoril v kaplnke centra Jenner o svätej Eucharistii a mimochodom spomenul rozhodujúci vplyv Pia X. na presadzovanie častého prijímania. Pritom to povedal takým pevným a sebavedomým spôsobom, že som nepochyboval o tom, že Pius X. bol veľmi svätý pápež a že ho čoskoro uvidíme na oltároch. Bolo to dosť rokov pred jeho kanonizáciou“. Medzi jeho zachovanými spismi je aj venovanie, ktoré vložil do knihy Ferruccia de Carliho Pius X. a jeho doba, ktorú 6. januára 1944 daroval sestre D. Eliodoro Gil.

Môžeme konštatovať, že zakladateľ Opus Dei už pred cestou do Ríma a trvalým presťahovaním sa do

Večného mesta považoval Pia X. za svätého a mal k nemu osobitnú úctu, ktorá sa prejavovala v modlitbe a v šírení jeho života. Medzi aspektmi života a diela tohto pápeža, ktoré boli v mysli svätého Josemaríu najviac prítomné, má popredné miesto Eucharistia, za ňou nasleduje láska k Cirkvi a túžba, aby sa Kristovo kráľovstvo ustanovilo vo všetkých ľuďoch. Nie je tu zmienka o modernizme, slobode Cirkvi, reforme duchovnej hudby ani o iných záležitostiach. Ak vezmeme do úvahy to, čo bolo vyššie povedané o úcte k svätému Piovi X. v Španielsku, môžeme konštatovať, že dostupné údaje ukazujú, že zbožnosť svätého Josemaríu sa v hlavných líniách zhoduje a je koherentná s tou, ktorú sme mohli v krajine overiť z dokumentárnych prameňov procesu svätorečenia Pia X.

Ďalšia skupina dokumentov sa týka prvých rokov života svätého

Josemaríu Escrivá v Ríme pred kanonizáciou Pia X., teda od júna 1946 do mája 1954. Ako sme videli, keď prišiel do Večného mesta, spodné poschodie Baziliky svätého Petra prechádzalo rozsiahlou rekonštrukciou, motivovanou objavením hrobu svätého Petra a vatikánskej nekropoly, ale telo Pia X. už bolo provizórne prenesené do výklenku v stene na pravej strane Kaplnky obetovania v tej istej bazilike, a teda už bolo prístupné všetkým pútnikom. Spolu s blahorečením bola urna s telesnými pozostatkami pápeža umiestnená na oltári Krista Kráľa v Krypte pápežov a 17. februára 1952 bola premiestnená na oltár Kaplnky obetovania.

Existuje bohatá dokumentácia o častých návštevách svätého Josemaríu Escrivá v bazilike a o jeho zvyku modliť sa Vyznanie viery pred oltárom Vyznania. V denníkoch z

centier v Ríme v tých prvých rokoch sa jasne zaznamenáva táto pobožnosť „ísť sa pomodliť Vyznanie viery do Baziliky svätého Petra“, hoci veľmi všeobecne a rozmanito, takže Vyznanie viery sa mohol modliť aj na námestí - niekedy sa uvádza, že sa ho modlil z miesta jednej z elips Colonnato - alebo vo vnútri Baziliky. Keďže v tom čase bolo zvyčajne možné na námestie vchádzať autom, je zaznamenané, že svätý Josemaría niekedy ani nevystúpil z auta: využil, že prechádzal v blízkosti chrámu svätého Petra, aby zastavil na samotnom námestí a pomodlil sa Vyznanie viery bez toho, aby vystúpil z auta. Od októbra 1953 sa v tých istých denníkoch z času na čas uvádza, že členov Opus Dei, ktorí cestovali do Ríma, sprevádzal zakladateľ alebo iný člen Diela vo vnútri baziliky a zostával v nej niekoľko minút modliť sa. Neskôr sa stala jasnejšou trasa, ktorú svätý Josemaría Escrivá odporúčal pri

vstupe do Baziliky svätého Petra: Po prvé, navštíviť Najsvätejšiu sviatosť, potom sa pomodlíť Salve pri jednom z obrazov Panny Márie, po tretie, pomodlíť sa Vyznanie viery kľačiac pred oltárom Vyznania a po štvrté, pomodlíť sa Otče náš pri hrobe svätého Pia X., ktorý sa nachádzal v kaplnke obetovania, pomodlíť sa za pápeža, za Cirkev a za nejaký osobitný úmysel spojený so vzťahmi Diela so Svätou stolicou.

Denníky centra Piazza della Città Leonina a neskôr Rímskeho kolégia Svätého kríža uvádzajú, že svätý Josemaría sa v jeden z dní po svojom príchode do Ríma a v jeden z dní pred odchodom z Ríma usiloval ísť sláviť svätú Omšu do Baziliky sv. Petra. Nemáme záznam o oltároch, na ktorých slávil každú z týchto svätých Omší, ale v denníku je zaznamenané, že 31. augusta 1946, v deň, keď sa vrátil do Španielska, sa svätý Josemaría spolu s

blahoslaveným Álvarom del Portillo vybral ráno do Baziliky sv. Petra. Z tohto zdroja vieme, že don Álvaro slávil Omšu „na oltári Pia X.“ a že svätý Josemaría sa vrátil a slávil Omšu doma. Všeobecne tiež vieme, že svätý Josemaría celebroid v Bazilike svätého Petra aj v iných dňoch a že sa pred svojou kanonizáciou išiel niekoľkokrát pomodliť k hrobu Pia X. Zdá sa, že okolo 12. februára 1953 sa svätý Josemaría niekoľkokrát išiel modliť do baziliky alebo na Námestie svätého Petra. Dňa 26. februára toho istého roku denník uvádza, že svätý Josemaría a blahoslavený Álvaro del Portillo išli k zubárovi a popritom aj do Baziliky svätého Petra, kam vstúpili, pretože zakladateľ „sa chcel pomodliť k svätému Piovi X. [sic]“. Zdá sa, že v texte denníka došlo k omylu, keďže Pius X. bol v tom čase iba blahoslavený. Táto chyba sa znovu objavuje v nasledujúci deň, 27. februára:

"V polovici besedy sa k nám pridala Otec. Povedal nám, že v roku 1934 alebo 1935 - už si presne nepamätám - dal vzťahy Dieľa s biskupmi pod patronát svätého Farára z Arsu. A pred niekoľkými dňami zveril svätému Piovi X. [sic] vzťahy so Svätou stolicou. V tejto súvislosti nám hovoril o osobitnej zbožnosti k svätým, ktorú majú nábožní ľudia, čo je vlastnosť, ktorú chce Otec pre všetky svoje deti v Diele“.

O niekoľko týždňov neskôr nachádzame v tom istom denníku ďalší výstižný text: „Ráno Otec odišiel s donom Alvarom a donom José Maríom. Najskôr sa išli rozlúčiť s donom José Maríom k svätému Petrovi. Vstúpili do baziliky a pomodlili sa k svätému Piovi X., nášmu patrónovi - vďaka *Otcovej zbožnosti*- vo vzťahu k Svätej stolici“. Kurzíva je neskorší dodatok k denníku, napísaný iným typom písma a iným perom.

Z analýzy predložených textov môžeme usúdiť, že dátum, keď sa svätý Pius X. stal orodovníkom Opus Dei vo vzťahoch so Svätou stolicou, je február 1953: pravdepodobne ide o druhú polovicu mesiaca a je isté, že toto rozhodnutie bolo prijaté pred 27. februárom. Rozhodnutiu predchádzali obdobia modlitieb zakladateľa Opus Dei pred hrobom vtedajšieho blahoslaveného Pia X., v ktorých sa modlil za záležitosti spojené so vzťahmi Diela so Svätou stolicou. Hoci o tejto modlitbe pri hrobe svätého Pia X. existuje len jedna výslovná správa a všeobecné svedectvo Lurdy Toranzovej, ktorá vie, že zakladateľ Opus Dei sa tam pred jeho kanonizáciou často chodil modliť, keďže jeho zbožnosť k Piovi X. bola dlhodobá a pevná, sme si morálne istí, že sa musel ísť modliť k jeho hrobu mnohokrát pred 27. februárom 1953. Toto vymenovanie za „patróna“ - až neskôr sa naňho začal používať termín „orodovník“ -

bolo určené na účely vzťahov Diela so Svätou stolicou.

V dokumentácii, do ktorej sme nahliadli, sa nenachádzajú žiadne prvky, ktoré by jasne ukazovali motív, ktorý viedol sv. Josemaríu k vymenovaniu tohto orodovníka práve v tomto momente dejín Opus Dei. Z iných zdrojov však existujú dôkazy o niektorých veľkých ťažkostiach v tých rokoch, ktoré mohli ohroziť vzťahy medzi Opus Dei a Svätou stolicou, spôsobené nepodloženými ohováraniami. Prvá skupina takýchto obvinení viedla svätého Josemaríu k tomu, že 14. mája 1951 (teda krátko pred blahorečením Pia X.) zasvätil Opus Dei Svätej rodine z Nazareta. Druhý typ ohovárania ho viedol k zasväteniu Diela Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie 15. augusta 1951 (po blahorečení tohto pápeža). Pokiaľ ide o prekážky, ktoré viedli k tomuto poslednému zasväteniu, existuje už

publikovaná dokumentácia, ktorá ukazuje utrpenie svätého Josemaríu a kroky podniknuté od tohto dátumu až po stretnutie kardinála Federica Tedeschiniho s Píom XII. 18. marca 1952, na ktorom sa táto otázka vyriešila. V októbri toho istého roku, na sviatok Krista Kráľa, zakladateľ Opus Dei opäť zasvätil Dielo a jeho apoštoláty, tentoraz Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Nakoniec vieme, že na konci toho istého roku svätý Josemaría požiadal všetkých členov Opus Dei, aby sa dobre pripravili na strieborné jubileum Diela, ktoré sa malo sláviť 2. októbra 1953.

Napokon, niet pochyb ani o tom, že v tom čase - vo februári 1953 - bol Pius X. iba blahoslavený a schválenie zázrakov na kanonizáciu, ako sme už videli, je datované 17. januára 1954, teda takmer o rok neskôr. Denník Rímskeho kolégia ho niekoľkokrát nazýva „svätým“, takže sa zdá nemožné, aby išlo o omyl. Denník

pravdepodobne odráža ústny tón rozhovoru, v ktorom sa spomína svätec bez úmyslu špecifikovať jeho konkrétny status (blahoslavený alebo svätý).

Ďalšou udalosťou, ktorá nás zaujíma, je kanonizácia Pia X., zaznamenaná v denníku včas, pretože v ten deň, ktorý bol sobotou, bol zmenený rozvrh hodín v dome, aby sa dalo ľahšie zúčastniť na slávnosti.

L'Osservatore Romano a denník Rímskeho kolégia uvádzajú veľký počet ľudí, ktorí zaplnili Námestie svätého Petra. L'Osservatore Romano uvádza, že Pius XII. slávil kanonizáciu na námestí kvôli veľkému počtu pútnikov, a uvádza aj plné znenie jeho homílie. Denník Rímskeho kolégia opisuje dobrodružstvá viacerých členov Diela, ktorí sa snažili byť počas slávnosti čo najbližšie k pápežovi. Denník takisto informuje, že na slávnosť prišlo zo Španielska

niekoľko známych ľudí, a uvádza podrobnosti o tom, že svätý Josemaría mohol kanonizáciu vo Villa Tevere sledovať v televízii. Deň pred kanonizáciou zakladateľ povedal tým, ktorí s ním žili, že Pius X. je orodovníkom Diela vo vzťahoch so Svätou stolicou.

Pokiaľ ide o zbožnosť svätého Josemaríu Escrivá k tomuto pápežovi, pramene, ktoré sme konzultovali, ukazujú, že trasa, ktorú radil pútnikom v Bazilike sv. Petra, je spätá s týmto pápežom.

Našli sme aj zmienky o pochvalách, ktoré tomuto pápežovi venoval zakladateľ Opus Dei, keď o ňom koncom 50. rokov hovoril členom Diela, a napokon sme našli výslovné svedectvo o návšteve svätého Josemaríu Escrivá pri hrobe svätého Pia X. v roku 1962, keď sa modlil za istý úmysel. O tú istú modlitbu k svätému Piovi X. žiadal členov Diela

pri rôznych príležitostiach pred začiatkom Druhého vatikánskeho koncilu a je zaznamenaná v prameňoch, ktoré sa nám podarilo vyhládať. Z tej doby pochádza aj záujem zakladateľa Opus Dei mať nejakú relikviu tohto pápeža, ktorú by mohol uchovávať v relikviári v kaplnke Najsvätejšej Trojice vo Villa Tevere; je zaznamenané, že v lete 1958 už jednu mal.

Okrem toho existujú tri zmienky architektonického alebo umeleckého charakteru, všetky z druhej polovice 50. rokov, v ktorých je zrejmá prítomnosť svätého Pia X. medzi orodovníkmi Opus Dei. Prvým je svätostánok kaplnky Zoslania Ducha Svätého v centrálnom sídle Opus Dei v Ríme, ktoré obsahuje štyri malé sochy orodovníkov. Vieme, že zakladateľ Opus Dei posvätil oltár tejto kaplnky v pondelok večer 11. marca 1957. V denníku prác Villa Tevere sa nachádza zmienka o tomto

svätostánku, v ktorom sa uvádza, že 12. januára toho roku bol objednaný „koprifil“ na schody svätostánku v tejto kaplnke. Ide o druh medailónu, ktorý zakrýva spoje prstencov zdobiacich tri stupne kruhovej základne svätostánku. V hlavnom životopise svätého Josemaríu sa uvádza, že svätostánok kaplnky Zoslania Ducha Svätého dorazil do Ríma 29. septembra 1956, a my vieme, že bol objednaný v „Talleres de Arte Granda“ dva roky predtým.

Druhým je súbor piatich relikviárov, ktorý sa v súčasnosti nachádza v kaplnke Najsvätejšej Trojice, ako aj v budovách, ktoré tvoria centrálné sídlo Opus Dei v Ríme. V denníku prác vo Villa Tevere z roku 1957 sa svätý Josemaría Escrivá prvýkrát zmieňuje o relikviároch: „Otec povedal Jesúsovi A. G. [Jesús Álvarez Gazapo], že v oltári Otcovej kaplnky [kaplnka Najsvätejšej Trojice, ktorú používal prelát] urobíme niekoľko

skúšok, aby sme medzi svietniky umiestnili niekoľko truhlíc, ktoré budú obsahovať relikvie svätých patrónov [sic]: Farára z Arsu, svätého Tomáša Mora, Pia X. atď. Mohli by byť vyrobené z pozláteného striebra alebo z pozláteného ottone [mosadze]“. Dátum tejto zmienky je 22. január toho istého roku. Tretím je oltárny obraz z kaplnky Aula, ktorá sa tiež nachádza v centrálnom sídle Opus Dei v Ríme a na ktorom sú reliéfy štyroch vtedy existujúcich orodovníkov. Dátum posvätenia tejto kaplnky je rok 1959.

Môžeme konštatovať, že zbožnosť svätého Josemaríu Escrivá k svätému Piovi X. bola už pred jeho kanonizáciou veľmi veľká, modlil sa k nemu, často navštevoval jeho hrob, šíril jeho úctu a dokonca ešte ako blahoslavený, v druhej polovici februára 1953, zveril na jeho príhovor vzťahy Diela so Svätou stolicou. Jeho kanonizáciu prežíval

zakladateľ Opus Dei a jeho členovia s veľkou radosťou. Svätý Josemaría Escrivá si tohto pápeža pripomína najmä pre Eucharistiu, ale aj pre jeho cnosti a ďalšie činy. Jeho príhovor je úzko spätý so vzťahmi Diela so Svätou stolicou v období rokov 1946-1965, teda v rokoch, keď sa podarilo získať niekoľko pápežských schválení a uskutočniť rôzne pokusy o dosiahnutie adekvátnejšieho právneho riešenia. Ako je známe, toto riešenie bolo odložené až na obdobie po Druhom vatikánskom koncile.